

Årgång 35 | Nr 1 | 2022

PARNASSIA

Föreningen Smålands Flora

Föreningen Smålands Flora

Föreningen startade år 1982.

Medlemsavgiften för 2022 är 150 kr och för familjemedlemsskap är avgiften 25 kr. För detta får du möjlighet att delta i föreningens aktiviteter! Fullbetalande får dessutom *Parnassia* (2 häften om året, tillsammans minst 32 sidor).

Föreningens plusgiro: 66 29 27 -3

Styrelse 2021–2022

Ordförande: Tomas Burén, Adelgatan 11A, 393 50 Kalmar
Tel. 070-356 46 97. E-post: tomas.buren@outlook.com

Vice ordförande: Margareta Edqvist, Syrengatan 19, 571 39 Nässjö
Tel. 070-231 35 82. E-post: margareta.edqvist@telia.com

Sekreterare: Åke Widgren, Ronnebygatan 10, 371 32 Karlskrona
Tel. 070-983 14 49. E-post: cotula@gmail.com

Kassör: Uno Pettersson, Världösvägen 7, 352 51 Växjö
Tel. 0470-751734. E-post: uno_p@hotmail.com

Per Darell, Rökesvens väg 14, 342 34 Alvesta
E-post: per.darell@gmail.com

Mats Halling, Helgsjö 2, 593 92 Västervik
Tel. 0490-921 01. E-post: mats.halling@hushallningssallskapet.se

Eric Lundén, Svebiliusgatan 6, 392 34 Kalmar
Tel. 073-7664895. E-post: eric.lunden1@gmail.com

Åke Rühling, Humlekärrshultsvägen 10, 572 41 Oskarshamn
Tel. 0491-771 61. E-post: ake.ruhling@telia.com

Tommy Nilsson, Villagatan 8, 570 80 Virserum
E-post: tommy@virserum.com

Slätterblomma
Parnassia palustris

Omslagsbild: Dvärghäxört i Eskekärret. Foto: Per Darell.

Eskekärret - en stor alsumpskog i norra delen av Alvesta kommun

▪ Per Darell

Fig 1. Blommande springkorn. Foto: Per Darell.

Eskekärret är en 20 ha stor alsumpskog vid sjön Stråken i norra delen av Alvesta kommun. Kärret bildas av flera diffusa källflöden, och av små bäckar och en större översvämmande bäck. Det är med andra ord två naturtyper som samverkar; källflöden och översvämning från bäcken, som tillsammans bildar en svämskog. Kärret är svagt sluttande mot öster och beläget i nederdelen av en drumlinliknande bildning. Grundvattenet är mer eller mindre nära markytan

och periodvis står delar av kärret under vatten. Under senare års vintrar och vårar har såväl tid för som omfattning av översvämningen avtagit.

Inga öppna källor har noterats. Avsaknaden av mineralrikt källvatten och den svaga sluttningen gör att inget mineral ansamlas i torven. Kärret är därför mineralfattigt. Detta är en viktig faktor för mossfloran. Trädsiktet domineras av klibbal av ungefär lika ålder. Enstaka klibbalar är äldre (den största var 2021

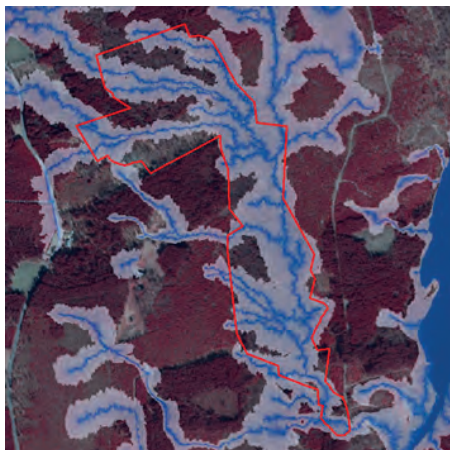

Fig 2. Markfuktigheten i det aktuella området, avgränsat med röd kantlinje (Skogsstyrelsen 2021).

cirka 210 cm i omkrets) och har mer utvecklade socklar. Här och var förekommer gran, björk och ung ask. I den norra delen förekommer en del bok och asp. Ett par torra partier har yngre granskog. Kärret omges av granskog och hyggen.

Historik

Kärret användes som äng enligt kartor från 1866 över Björkeryd. Enligt dessa kartor fanns ängslador här och var i kanterna. Olika avdelningar kallades "omväxlande kärr", "sidlänt", "tuvat och mossigt" och "drag". Troligen var det glest bevuxet med träd, eventuellt trädlöst. På den gamla ekonomiska kartan (1950-talet) ser man att stora delar av kärret var glest bevuxet med träd. Troligen åskådliggör detta en begynnande igenväxning. Fram till 1970-talet betades delar av området, men det har sedan succesivt växt igen. Rännilar som man kan se idag kan vara grävda diken sedan odlingstiden. De har sedan delvis slammats igen.

Mossor

De intressantaste mossorna i kärret är alsidenmossa *Plagiothecium latebricola*, (tidigare rödlistad), vågig sidenmossa

Fig 3. Rännil med majbräken, den 30 mars 2004. Foto: Per Darell.

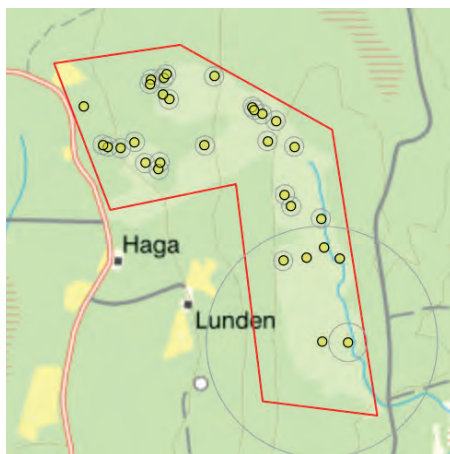

Fig 4. Springkorn förekommer i hela alsumpskogen (Artportalen 2021).

Fig 5. Bestånd av springkorn i juli.
Foto: Per Darell.

Plagiothecium undulatum (tidigare signalart), källpraktmossa *Pseudobryum cinctidioides*, bandpraktmossa *Plagiommium elatum*, västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus* (signalart) och stenporella *Porella cordaeana* (signalart). Inga mossor förekommer som tyder på att källområdet är mineralrikt. Miljön är fuktig och skuggig i större delen av området. Öppna partier uppstår vid översvämmande bäckar och vid kraftiga källflöden. På den bara jorden i källflödena har mossor svårt att etablera sig eftersom de torkar ut på sommaren.

Kärlväxter och insekter

I den norra delen av sumpskogen förekommer rikligt med springkorn *Impatiens noli-tangere*, gullpudra *Chrysosplenium alternifolium* och relativt rikligt med bäckbräsmå *Cardamine amara*, skärmstarr *Carex remota*, kabbleka *Caltha palustris* och rankstarr *Carex*

elongata. Andra växter som har relativt stor utbredning är majbräken *Athyrium filix-femina*, älggräs *Filipendula ulmaria*, pipdån *Galeopsis tetrahit*, revsmörblomma *Ranunculus repens*, bitterpilört *Persicaria hydropiper* och brännässla *Urtica dioica*. I torrare delar förekommer dvärghäxört *Circaea alpina*, harsyra *Oxalis acetosella*, hallon *Rubus idaeus*, stinksyska *Stachys sylvatica* och ormbär *Paris quadrifolia*.

Springkorn

Det är en synnerligen rik förekomst av blommande springkorn i hela området. Arten täcker stora delar av ett 20 ha stort område (Fig 4). Den växer på översvämmad mark i källflödena och fram till bäcken. Den växer däremot inte i bäcken, även om den torkar ut på sommaren. Där den växer är jorden i regel bar men kan ha en del gullpudra, kabbleka och revsmörblomma. I bäcken

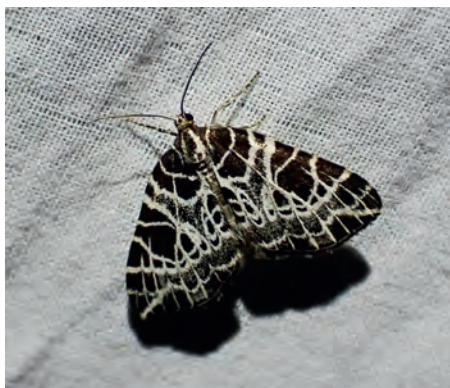

Fig 6. Nätådrig parkmätare. Foto: Per Darell.

Fig 7. Gulryggig fältmätare. Foto Per Darell.

dominerar pilört. I vissa fuktiga partier mellan källflödena kan majbräken ersätta springkorn. I något torrare partier kan älgört och brännässla ta över. Springkorn är ettårig och växer snabbt upp till frösättande planta.

Insektsarter på springkorn

Nätådrig parkmätare *Eustroma reticulata* (VU), är en art som har noterats ett par år i följd (Fig 6). Den tycks också förekomma relativt riklig i hela kärret. Gulryggig fältmätare *Ecliptopera capitata* (VU) är en annan intressant art, som har noterats både i norra och södra området (Fig 7). Springkornsfältmätare *Xanthorhoe biriviata* (NT) har eftersökts men inga fynd har gjorts hittills.

Gullpudra

Arten växer rikligt på den bara jorden i källflödena men utan att blomma där. Blommande exemplar förekommer här och var men då på något torrare partier på upphöjningar i marken, och vid bäckkanterna. Intressant är att gullpudra och

Fig 9. Minor av häxörtsbrokmal på blad av dvärghäxört. Foto Per Darell.

springkorn kan växa i samma miljö, men sällan dvärghäxört (Fig 8). Gullpudran är flerårig. Man kan säga att den följer källstråken och bäckarna. Ingen insekt tycks vara knuten till gullpudra.

Dvärghäxört

Ett stort antal plantor av dvärghäxört förekommer i den sydvästra delen av sumpskogen. Dvärghäxörten är flerårig. Arten trivs bäst i skugga på trädrötter, i mossmattor och upphöjningar, men inte i de öppna källflöden till skillnad från gullpudra och springkorn. Dvärg-

häxört växer i området ofta tillsammans med harsyra.

Insektsarter på dvärghäxört

Häxörtsbrokmal *Mompha terminella* (NT) har noterats som bladminor på några blad (Fig 9). Minor är gångar som insekter gnager ut inne i levande växtdelar som blad, stammar och rötter. Minan blir allt bredare och bredare tills den slutar i ett utgångshål för den fullvuxna larven. Häxörtsbrokmalen förpuppas i en ljusgrå kokong i eller i anslutning till minan.

Fig 8. Bestånd av springkorn blandat med gullpudra. Foto Per Darell.

Insektsarter på mårar

Skogskärnsfälmätare *Lampropteryx otre-giata* (NT)

Backfälmätare *Xanthorhoe montanata*

Grå mårfälmätare *Epirrhoe alternata*

Citrongul parkmätare *Gandaritis pyra-liata*

Insektsarter på lövträd (inkl. klibbal)

Ligusterfly *Craniophora ligustri* (NT)

Insektsarter på klibbal

Tvåfärgad fälmätare *Plemyria rubiginata*

Brun sikelvege *Drepana curvatula*

Ockragul sikelvege *Drepana falcataria*

Skäckspinnare *Endromis versicolora*

Insektsarter på pipdån

Dånfälmätare *Perizoma alchemillata*

Avslutning

Flertalet av södra Sveriges alsumpskogar brukades historiskt i första hand som slåttermarker men också som betesmarker och för ved (Brunet 1990). Alsumpskogar med lång kontinuitet är ovanliga i Sverige. Genom stubbskottsbruk främst i Svealand och Skåne har stora gamla alsocklar kunnat bildats. På sådana lokaler och vid äldre ej brukade skogar kan mossfloran vara rikare. I Eskekärret visar historiken och avsaknaden av större socklar att hela området har använts som äng, och delvis för bete. Därigenom har kontinuiteten brutits. Mossdiversiteten blir rikare om kon-

tinuiteten inte bryts. Mossdiversiteten ökar också med död ved och om kärren är sluttande. I det senare fallet sker många gånger en ansamling av mineral i torven, något som gynnar andra arter av mossor (Darell 2001 och Darell & Cronberg 2011). Alsumpskogen i Eskekärret är stor, och hyser en ovanligt rik population av springkorn, gullpudra och dvärghäxört. Den stora populationen av springkorn och dvärghäxört gynnar etablering av insekter som är specialister på dessa arter. Särskilt intressanta är fynden av nätådrig parkmätare, gulryggig fälmätare, skogskärnsfälmätare och häxörtsbrokmal.

Det skulle vara värdefullt att följa upp den vuxna populationen av häxörtsbrokmal men även att eftersöka springkornsfälmätare (NT), stinksyskesäckmal (NT) och stinksyskevecklare (NT).

Referenser

- Brunet, J. 1990. Vegetationen i Skånes klibbalskogar. *Svensk Bot. Tidskr.* 84: 179–190.
- Darell, P. 2001. Mossor i alsumpskogar i Kronobergs län. *Länsstyrelsen i Kronobergs län medd. nr 2001: 21*.
- Darell, P och Cronberg, N. 2011 Bryophytes in black alder swamps in south Sweden: habitat classification, environmental factors and life-strategies. *Lindbergia* 34, 9–29.

Per Darell, Rökesvens väg 14, 342 34 Alvesta. E-post: per.darell@gmail.com

Gräsmatta – inte alltid en grön öken

▪ Tomas Burén

Klippta gräsmattor anses ofta vara närmast värdelösa med avseende på biologisk mångfald. Många kommuner arbetar aktivt med att minska ytorna med intensivt klippta gräsytor till förmån för olika former av ängsskötsel med slåtter en eller eventuellt två gånger per år. Under vintern sände SVT den danska serien ”Ge oss naturen tillbaka” som handlar om ett projekt för att öka den biologiska mångfalden i en jylländsk stad. Just gräsmattorna var i skottlinjen och konflikterna mellan naturvårdarna och alla som vill ha det välskött på klassiskt sätt kändes bekanta.

Utan tvivel är en gräsmatta bestående av endast några få insådda gräsarter som hela tiden hålls kortklippta en miljö som få andra arter kan utnyttja. Många gräsmattor är dock inte så minutiöst skötta. En näringsfattig och sliten gräsmatta kan faktiskt få stora likheter med en naturbetesmark och kan hysa många olika växtarter. Om dessutom intervallen mellan klippningarna inte är alltför korta kan många arter blomma så att de erbjuder pollen och nektar till insekter. Detta betyder naturligtvis inte att det är fel att låta en del gräsmattor bli äng, men bara för att man har en klippt gräs-

Mjuknäva, blekarv, nagelört, femfingerört m.fl. i mager sliten gräsmatta vid Adelgatan, Kalmar.
Foto: Tomas Buren.

matta behöver man inte känna sig som en miljöbov. Som vanligt är det inte svart eller vitt.

Låt oss titta på ett par exempel: Vid min familjs sommarstuga har det aldrig anlagts någon riktig gräsmatta. Vi har dock sått in gräs i samband med större markarbeten och ojämnheter har fyllts ut för att underlägga klippning. Gräset har klippts regelbundet och en del av klipptet har samlats upp. Gödsling har inte förekommit. De naturligt förekommande arterna finns till stor del kvar. På en del ytor är det faktiskt mer knippfrylematta än gräsmatta. I en gradient från en torr kulle till en fuktigare svacka finns det inom några få meter så skilda växtarter som gråfibbla, vårvicker, stagg, knägräs, blodrot, hundstarr och spikblad. Vissa förluster har dock skett efterhand som ytor i kanterna har blivit mer intensivt skötta. Kärrviol har nog försvunnit från de fuktigaste delarna och hagfibblorna har minskat kraftigt.

Min bostadsrättsförening i Kalmar ligger i vad som tidigare var tallskog. Tallar finns fortfarande kvar mellan husen som byggdes 1959, men i princip alla

ytor klipps med gräsklippare. Tidigare fanns restytor med ljung och blåbärsris, men de är nästan helt borta. Gräsmattorna varierar från friska och relativt näringsrika med tusensköna, brunört m.fl. till magrare och torrare med exempelvis nagelört och ett par arter av sandmaskrosor. Vårlök, ängsvårlök och dvärgvårlök visar sig på våren, vissa år tillsammans med stora mängder av blekarv.

I samband med Biologiska mångfaldens dag i år fick jag in en liten nyhetstext om artrika gräsmattor på Kalmar kommuns hemsida. Rubriken var "Har du en misskött gräsmatta? Grattis, då bidrar du till ökad biologisk mångfald!" och som exempel berättade jag att det växer ett 30-tal vilda växtarter på den lilla gräsplätt som finns bredvid samhällsbyggnadskontorets entré på Storgatan i Kalmar.

Har du själv en artrik gräsmatta? Hur många arter kan du hitta på en yta av 5×5 meter? Har du något bra eller dåligt exempel på artfattiga gräsmattor som omvandlats till en artrik äng? Gör gärna ett inlägg på föreningens Facebooksida, eller kontakta redaktionen.

Invasiva arter i Småland: Boerstånds

▪ Åke Rühling

Boerstånds *Senecio inaequidens* är en sydafrikansk art som förefaller vara på väg att etablera sig och bli vanlig, åtminstone i södra Sverige. I vårt land påträffades den första gången 1948 och återsågs därefter först 1990. Sedan snart 30 år tillbaka har den dykt upp på ett flertal ställen i Sverige och börjat sprida sig kraftigt kring några av dem.

Beskrivning

Boerstånds är en perenn växt som oftast blir drygt en halv meter hög. Äldre exemplar kan bli busklika med nedtill förvedade grenar och nå en höjd av över en meter. Blommorna är klart och lysande gula. Plantorna utvecklas ganska långsamt på året med den rikligaste blomningen på sensommaren till hösten. Milda höstar kan blomningen fortgå till årsskiftet med rik fröspridning under hela tiden. Frukterna är försedda med en rätt stor hårpensel medan delen med fröet är liten. Det gör att frukterna lätt sprids med vinden samt även lätt kan hafta vid fordon, kläder och djur.

Ursprung

Boerstånds är ursprunglig i Sydafrika där den växer på högplatån Highveld, ca 1400–2800 m över havet. Växtplatserna utgörs av branta sluttningar, sand-

och grusbankar vid vattendrag etc., det vill säga på mark där växtligheten inte är slutet. På senare tid har boerstånds spritt sig till andra biotoper med svag konkurrens som vägkanter och dynområden och förekommer nu i en stor del av södra Afrika.

Spridning

Till Europa kom arten med importerad ull under 1800-talets senare del och etablerade sig främst i närheten av ullspinnerier i Frankrike. En mer omfattande spridning fick den först under 1970-talet från trakten av Liège in i västra Tyskland. Spridningen har framför allt skett längs vägar och järnvägar och gått mycket snabbt under de senaste årtiondena.

Man har spekulerat i att spridningen i Centraleuropa skulle bero på klimatförändringar varvid en längre vegetationsperiod skulle gynna arten och även menat att den knappast skulle kunna sprida sig längre norrut i Europa. Det senare motsägs dock av den expansion som vi nu kan se i Sverige.

Svenska lokaler

I Sverige iaktogs boerstånds för första gången 1948 i Göteborg och sedan dröjde nästa fynd till 1990 vid Tranås.

Fig. 1. Boerstånds utanför kraftvärmeverket i Oskarshamn 2019. Lägg märke till den rikliga frösättningen.
Foto: Åke Rühling

Arten är nu känd från åtskilliga lokaler i Sverige. Sin rikaste förekomst torde den ha på bangårdsområdet i Malmö och därefter kommer troligen förekomsten i Oskarshamn. I Småland är arten nu känd från följande kommuner: Gislaved (upptäckt år 2000), Jönköping (2001), Nässjö (2003), Oskarshamn (1999), Tranås (1991), Västervik (2008) och Växjö (2008). På Öland sågs den första gången 2012. Sedermera har arten rapporterats från flera andra landskap.

I Biologiska museets i Oskarshamn växtsamling (herbarium OHN, >www.bimon.se<) finns cirka 36 belägg varav 22 från småländska växtplatser. Sveriges Virtuella herbarium, vari herbarium OHN

ingår, redovisar 107 belägg från Sverige med första fynd från Västergötland 1948, följt av Tranås 1990. Därefter börjar insamlingarna dugga alltmer flitigt.

Oskarshamnsområdet

Inom Oskarshamnsområdet har vi följt förekomsterna mer i detalj allt sedan den första upptäckten 1999. Det fyndet gjordes på det norra hamnområdet och med stor sannolikhet härstammade det från en rik, först flera år senare upptäckt förekomst inom det södra hamnområdet. Anledningen till att den växtplatsen förblev obeaktad så länge var att beståndet fanns inom ett hägnat område kring en nedlagd industri.

Vi har under senare år följt artens expansion genom att kartera förekomsten inom hektarstora rutor (100×100 m) i rikets nät. Från den första upptäckten för över 20 år sedan har antalet rutor med nyfynd av boerstånds ökat på följande sätt.

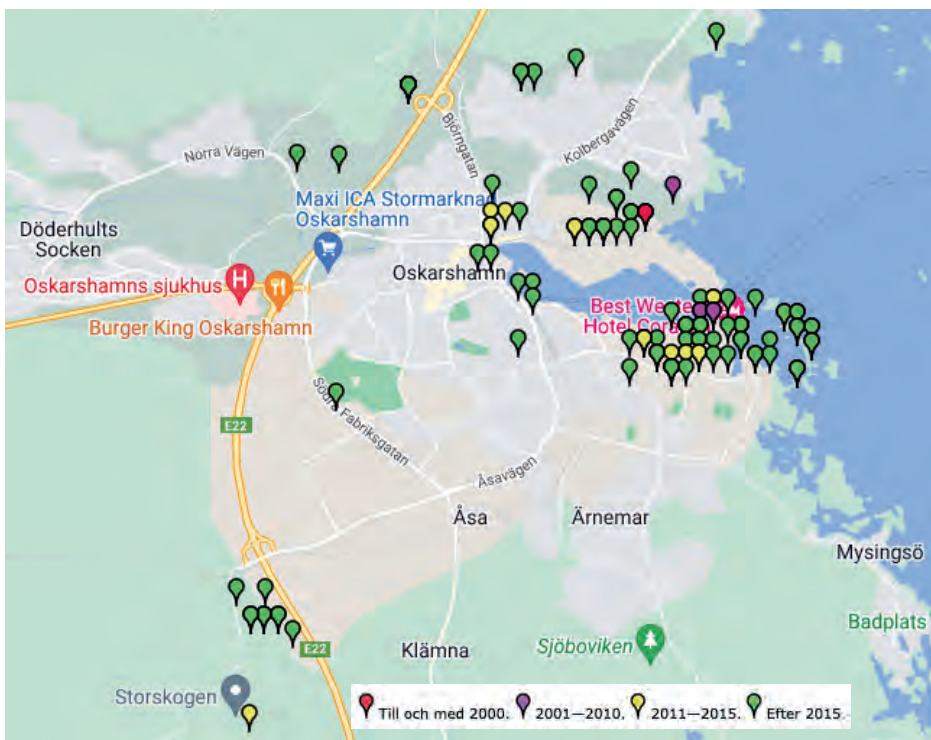
– 2000	2001 – 2010	2011 – 2015	2016 –
1	3	10	58

Antalet plantor varierar starkt år från år. Arten tycks ha svårt att klara övervintringen så att även kraftiga, nästan busklikla plantor med flera år på nacken

kan stå döda på våren. Vi har inte kunnat se något enkelt samband mellan överlevnad och sträng kyla, barmarks-vinter eller dylikt.

Begränsande för artens expansion och övervintringsförmåga kan vara att plantorna ofta angrips av en rostsvamp (*Puccinia cf. lagenophorae*). Iakttagelserna är få, men på några platser där plantornas antal och storlek varit betydligt reducerade jämfört med tidigare har de också befunnits vara kraftigt svampangripna.

De individrikaste förekomsterna av boerstånds ses på gles bevuxen mark

Karta. Boerstånds i Oskarshamn. Första notering inom hektarruta i Rikets Nät. Markörerna är centrerade inom rutorna.

som välgkanter, hamn- och industriområden men man påträffar också enstaka exemplar i trottoarkanter, asfalsprickor och liknande.

Efter det extrema torråret 2018 var växtligheten i bland annat många skogsbryn starkt utarmad och då kunde man se hur boerstånds förmådde växa upp där markvegetationen tidigare karakteriserats av arter som blåbär och lingon. Sedan skogsbrynnens växtlighet under efterföljande år alltmer återhämtat sig har boerstånds alltmer fått vika från brynvegetationen och inte alls förmått tränga vidare in i skogsmark.

Referenser

- Heger & Böhmer 2006: *NOBANIS - Invasive and alien species fact sheet - Senecio inaequidens*. Online Database of the North European and Baltic Network on Invasive Alien Species.
- Starfinger, Kowarik & Iserman 2013: *Senecio inaequidens* DC. (Asteraceae), Schmalblättriges Greiskraut. *Bundesamt für Naturschutz: Artensteckbrief*.
- Svensson, Å. & al. 2009: Boerstånds – en framgångsrik inkomling. *Botaniska Notiser* 2009: 15–20.

Fig. 2. Boerstånds med kraftigt angrepp av rostsvamp. Oskarshamn, snötipp vid Stenhagen 2020. Foto: Åke Rühling.

Grönpyrola är årets växt 2022

▪ Tomas Burén

Svenska Botaniska Föreningen har utsett grönpyrola *Pyrola chlorantha* till årets växt 2022. Som vanligt uppmanas så många som möjligt att rapportera in fynd av arten på Artportalen, tillsammans med uppgifter om antal plantor och hur biotopen ser ut.

Grönpyrola avviker tydligt från andra svenska pyrola-arter genom att blommorna är gulgröna med ett långt böjt stift. Nu hittar man ju ofta plantor utan blommor och som tur är går det bra att identifiera den enbart på bladen, som går att hitta året runt. De är relativt små, mörka och har oftast rödaktiga skaft. En karaktär som ska vara användbar men som jag inte har tänkt på tidigare är att bladen har små ljusa knölar längs kanten. Om du inte är helt säker bör du bifoga foto, så att fyndet kan valideras.

Grönpyrola är tydligare knuten till äldre barrskog jämfört med släktets övriga arter. I Smålands flora sägs att den växer i torr-frisk gammal mossig barrskog, ofta på isälvsmaterial. Den är ganska vanlig i Smålands östra halva och blir ovanligare västerut för att längst i sydväst vara sällsynt. I likhet med knärot *Goodyera repens* och linnea *Linnaea borealis* som den kan växa tillsammans med är grönpyrola

känslig för hyggesbruk. Ryl *Chimaphila umbellata* är en annan intressant möjlig följeart. Knärot och ryl är floraväktararter, knärot dessutom särskilt prioriterad i år, så om du återbesöker lokaler för dessa är det lämpligt

Fig.1 Grönpyrola ur Palmstruch, J.W. 1812, *Svensk Botanik*, vol. 7.

att spana efter grönpyrolo. Rapportera gärna även linnea och andra pyrola-arter.

Knärot kan vara värd några extra rader. Den är numera rödlistad som Sårbar (VU) och det finns tydliga indikationer på att den minskar. Dock har arten de senaste åren uppmärksammats extra i samband med avverkningsanmälningar eftersom den liksom alla orkidéer är fridlyst och ett stort antal nya fynd har rapporterats. Att bara följa upp gamla kända lokaler är nog därför ett ganska trubbigt verktyg för att bedöma hur det går för arten, så se till att alltid rapportera fynd av knärot. Artskydd i samband med skogsbruk är en het fråga och oavsett vad man tycker om nuvarande lagstiftning är det viktigt att ha tillgång till så korrekt och komplett information som möjligt.

Fig. 2. Knärot, Signesbo, Järnsnäs.
Foto: Roland Carlsson.

Fig. 3. Linnea, Bergshult, Järnsnäs. Foto: Roland Carlsson.

Föreningen Smålands Flora 40 år

▪ Åke Widgren

Föreningen Smålands Flora bildades vid en sammandragning av inventerare i Projekt Smålands Flora, vid Ryssby skogsbruksskola den 17–18 juli 1982. I årsberättelsen för det första verksamhetsåret kan man läsa att *"föreningens syfte är att öka kännedomen om kärlväxternas utbredning i Småland och i första hand verka för utgivande av en landskapsflora"*. Föreningen bildades som en naturlig följd av den redan påbörjade inventeringen i Projekt

Smålands Flora. Den allra första styrelsen bestod av Allan Karlsson (ordförande), Birger Danielsson, Brita Ekenfall (sekreterare), Barbro Otterstedt, Thomas Karlsson, Ingvar Christoffersson (kassör), och John Christoffersson. Till suppleanter valdes Bo Mossberg, Bengt Lundgren och Göran Svensson. Förmodligen håller inte den välkände växtillustratören Bo Mossberg med om det som står i årsberättelsen. Det är en felskrivning, och det

Fig. 1. Tre legendariska styrelsemedlemmar på årsmötesexkursion i Gislaved 2008. Från vänster Allan Karlsson, John Christoffersson (sittande) och Gunvald Bruce.

Foto: Margareta Edqvist.

var i själva verket Curt Mossberg i Växjö som valdes. En notering man kan göra är att ingen av ledamöterna i den första styrelsen längre är med oss.

Redan efter ett år utökades styrelsen med två ledamöter. Göran Svensson och Göran Wendt valdes in, och familjen Wendts villa i Växjö kom sedan att fungera som föreningens ständiga styrelsemöteslokal under 2 ½ decennium.

Föreningen försökte redan från början variera årsmötesort mellan olika delar av landskapet. Vi har lyckats väl. Under 40 år är det bara Gamleby, Grimslov, Gransnäs och Oskarshamn som har haft mer än ett årsmöte. Mötena var under många år en tvådagarsaktivitet där andra dagen ägnades åt en heldagsexkursion, under de första åren alltid med ordföranden Allan Karlsson som busschaufför. Under 2015–2018 testade vi att ägna dag två åt floraväkteri. Sedan 2019 har vi kortat ner årsmötet till en dag, med möte på förmiddagen och exkursion på eftermiddagen.

Från början av inventeringen till och med 1987 utgav projektet, och sedermera föreningen, en meddelandeserie som främst innehöll specialnycklar för olika växtgrupper. År 1987 togs beslutet att föreningen i fortsättningen skulle ge ut en tidskrift, som fick namnet Parnassia. Redaktör blev Brita Ekenfall, Nässjö. Det första numret som kom våren 1988 inleddes med följande rader. *"Parnassia kommer nu med sitt första nummer. När inventeringen av Smålands Flora om ett par år är slutförd, så är det risk att vi tappar kontakten med varann och med vad som händer på floraområdet i olika delar av landskapet. Tidskriften är avsedd att med ett par häften*

Fig. 2. Thomas Karlsson presenterar boken Smålands Flora vid lanseringen i Växjö 2007.

Foto: Margareta Edqvist.

årligen tjäna som en förbindelselänk, även när arbetet med Smålands Flora är klart."

Man trodde alltså att florans skulle komma ut "om ett par år"! Det kom att ta ytterligare 19 år innan den äntligen kunde lanseras 2007.

År 1992 tog Jan-Erik Hederås över redaktörskapet. Under de första åren skapades Parnassia med hjälp av skrivmaskin, men Jan-Erik arbetade med dator och tidskriften fick nu en ansiktslyftning. Efter tjugo svartvita år kunde vi hösten 2008 äntligen ge ut en Parnassia i färg. Thomas Karlsson hade nu tagit över som redaktör. Det första numret i färg innehöll bland annat artiklar om Blekingebjörnbär som ny för Småland, fingerhirs på spridning, och Trarydstraktens flora då och nu. Vi har

sedan lyckats med konststycket att producera två nummer per år med ett varierat och läsvärt innehåll (om jag får säga det själv).

Åren gick, och så kom den då äntligen – boken *Smålands Flora*, ett praktverk i två band. En tunnare bok med bland annat allmänna beskrivningar av landskapet Småland, vegetationstyper, historik och botaniska utflyktsmål, samt ett tjockt band med arttexter och utbredningskartor. Jag minns att Thomas Karlsson skämtsamt föreslog att den som köpte Smålands Flora som bonus borde få en läspulpet på vilken floran ständigt kunde ligga uppslagen. Den officiella lanseringen skedde på universitetsbiblioteket i Växjö den 16 november 2007, trehundra år efter Carl von Linnés födelse, och med Torbjörn Lindell som gästkåsör på temat "*Smålands botanister från Linné till nutid*".

Året efter att boken kommit ut var det flera i den gamla styrelsen som valde att lämna sina poster: Allan Karlsson (som varit ordförande ända sedan starten), John Christoffersson, Göran Wendt och Barbro Otterstedt. År 2010 valde Thomas Karlsson, som den siste av de som varit med från starten, att lämna styrelsen.

Även i den nuvarande styrelsen är det några som varit med mycket länge. Margareta Edqvist, som var föreningens ordförande åren 2008–2014, har suttit med sedan 1990. Åke Rühling har varit ledamot sedan 1995, och jag själv sedan 1996. Föreningens nuvarande ordförande, Tomas Burén, är rena junioren i sammanhanget, och har bara varit med i styrelsen sedan 2004.

Vad har vi då gjort efter att det stora bokprojektet, som var huvudsyftet, äntligen blev klart? Den 30 juni – 4 juli 2010 var Föreningen Smålands Flora ansvarig för Botanikdagarna, med Ädelfors som förläggningssort. På programmet stod framför allt tre exkursionsturer till trakterna kring Hultsfred, Oskarshamn och Vetlanda.

En särskilt viktig uppgift har varit att leda och utveckla floraväktarverksamheten i de tre Smålandslänen. När floraväktariet startade på allvar 1993/94 var Margareta Edqvist ansvarig för hela Småland. Så småningom gjorde vi en länsvis uppdelning. Idag samordnas verksamheten i Jönköpings län av Margareta. I Kalmar län är Åke Rühling ansvarig, och i Kronobergs län är Uno Pettersson ny samordnare.

Idag är föreningens största utmaning att hitta nya aktiviteter som vi kan samla oss kring. Småland är ett stort landskap, och medelåldern i föreningen är hög. Vi behöver bli fler, och vi behöver få in yngre engagerade medlemmar. I förordet till det första Parnassianumret i färg 2008, spekulerade Thomas Karlsson om förändringarna i floran. "*Kanske är det dags att sätta igång med en planmässig uppföljning i hela landskapet. Det kan förstås inte bli tal om en total nyinventering men kanske en inventering av ett urval rutor? Ett liknande projekt har redan startat i Skåne*". I styrelsen har vi till och från diskuterat möjligheten att dra i gång ett uppföljningsprojekt, och kanske då med fokus på någon särskild biotop som mineralrika kärr. En sådan satsning är önskvärd, men vi får se när vi är redo.

Inbjudan till årsmöte lördagen den 6 augusti

Fig. 1. Årets årsmöte hålls på Brunstorps gård strax norr om Huskvarna. Foto: Lennart Persson.

Smålands Floras årsmöte hålls i år i trakterna av Huskvarna. Vi träffas vid Brunstorps Gård kl. 09.30 för fika och årsmöte. Efter årsmötet blir det utflykt på östra sidan av Vättern i det område som är känt som Östra Vätternbranterna, med sin rika flora. Vi koncentrerar oss till området från Huskvarna och norr ut till Vistakulle.

Vi tänker oss att titta på klöversnärja i en ängsbacke i Bråneryd. Denna lokal kan vara den enda aktuella i Sverige.

Uppe på berget ovanför Huskvarna ska vi se finnögontröst och *Hieracium nemorivagum*, en av två arter inom sektionen Savojfibblor, som hittats i Sverige.

Vid Gisebo går vi en markväg i ett lövskogsparti. Största sevärdheten här är stenfrö som bör ha gått i frö vid denna tiden, samt för trakten typiska örter, buskar och träd.

I Rudu, i äppelriket, ska vi äta lunch och i gårdsmiljön där se ett ganska rikt

bestånd av hårkörvel. Eventuellt går vi upp i lövskogen och tittar efter ärtvicker.

Ärtvicker kan vi annars se vid Vistakulle. Vi planerar inte att bestiga berget utan håller oss i nedre delen av sluttningen och tittar vi på typiska kalkgynnade torrmarksarter. Vi hoppas också kunna visa lundkardborre.

Magnus Thorell och Lennart Persson håller i utflykten och förbehåller sig rätten att stuva om i programmet beroende på vad de finner lämpligt vid föreläsningen strax innan årsmötesdagen.

Lunchen intas på Rudenstams Gårdsbutik & Kafé och vi blir serverade en laxtallrik. Meddela om du har allergier eller behov av specialkost.

Anmälan till Uno Pettersson >uno_p@hotmail.com< senast 17 juli. Ange e-postadress så vi lätt kan lämna ytterligare information till de anmälda deltagarna.

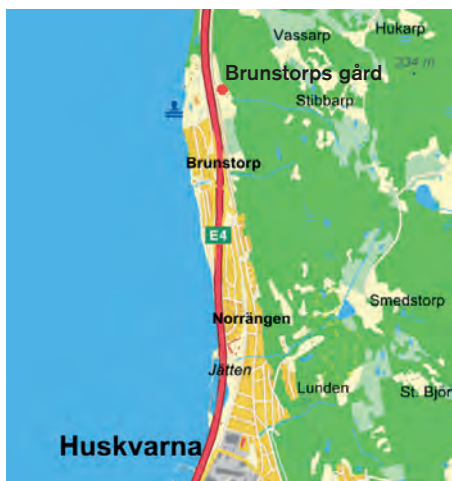
Fig. 2. Klöversnärlja växer fortfarande vid Bråneryd. Foto: Roland Carlsson 1972.

Fig. 3. Vistakulle är ett av besöksmålen den 6 augusti. Foto: Lennart Persson.

Fig. 4. I Rudu hittar vi dagens lunchställe. Foto: Lennart Persson.

Så här hittar du till årsmötet:

Brunstorps Gård ligger alldeles norr om Huskvarna utefter gamla riksvägen, parallellt med E4. Ni som kommer söderifrån på E4 titta efter jätten Vist på höger sida. Då tar ni av nästa avfart och svänger sedan vänster mot Skärstad. Därifrån är det 700 m fram till den lilla grusvägen, på höger sida, som leder in på parkeringen. Ställ bilen här och gå upp till gården.

Råd till författare

Parnassia utkommer i maj och december. Artiklar och notiser skickas senast 1 april respektive 1 november till Tomas Burén eller Åke Widgren (se nedan) för att komma med i ett visst häfte.

Det är enklast om du skickar texten med e-post och gärna skriven i Word. Men det går också utmärkt att skicka texten på papper (läs då korrekturet extra noga så att allt blir rätt avskrivet).

Skicka gärna med förslag till bilder – teckningar, kartor eller foton av växter, miljöer, personer. Digitala bilder fungerar smidigast. Digitala foton måste ha hög upplösning och helst vara i formaten .tif eller .jpg.

Välkommen med dina bidrag till *Parnassia*!

Redaktörer:

Tomas Burén, Adelgatan 11A, 393 50 Kalmar.

Tel. 070-356 46 97. E-post: tomas.buren@outlook.com

Åke Widgren, Ronnebygatan 10, 371 32 Karlskrona.

Tel. 070-983 14 49. E-post: cotula@gmail.com

Kjell-Arne Olsson, Evavägen 32 H, 296 32 Åhus

Tel. 073-745 49 94. E-post: kjellarneolsson87@gmail.com

Äldre nummer av *Parnassia* säljes

Beställ hos Margareta Edqvist, tel. 070-231 35 82

E-post: margareta.edqvist@telia.com

Föreningen Smålands Flora på Internet

Föreningens hemsidadress >www.smalandsflora.com<

Föreningen finns även som en Facebookgrupp. Vi hoppas att den ska bidra till ett ökat intresse för botanik i landskapet, och att vi får fler engagerade medlemmar i föreningen.

Facebookgruppen heter **Smålands Flora**.

Sid 1

Per Darell

Eskekärret – en stor alsumpskog i norra delen av Alvesta kommun

Sid 7

Tomas Burén

Gräsmatta – inte alltid en grön öken

Sid 9

Åke Rühling

Invasiva arter i Småland: Boerstånds

Sid 13

Tomas Burén

Grönpyrola är årets växt 2022

Sid 15

Åke Widgren

Föreningen Smålands Flora 40 år

Sid 18

Inbjudan till årsmöte lördagen den 6 augusti

